

DİNİ ARAŞTIRMALAR

Temmuz-Aralık 2025, Sayı: 69

ISSN: 1301-966-X

Tübitak/Ulakbim, TR Dizin tarafından dizinlenmekte olan

Dini Araştırmalar Dergisi,

ERIH PLUS, Atla Religion Database,

DOAJ: Directory of Open Access Journals,

EBSCO - Arab World Research Source: Al Masdar,

MLA - Modern Language Association Database,

PHILPAPERS ve ProQuest | Ulrich's Periodicals Directory

Uluslararası indeksleri tarafından da dizinlenmektedir.

MODERN
LANGUAGE
ASSOCIATION

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Dini Araştırmalar / The Journal of Religious Studies

(ISSN: 1301-966X | e-ISSN: 2602-2435)

Hakemli Bilimsel Dergi
Altı ayda bir çıkar.

Yayıncı / Publisher

Motif Yayıncılık Rek. Paz. ve Tic. Ltd. Őti. adına / On Behalf of the Motif Publishing

İmtiyaz Sahibi / Concessionaire

Oğuzhan Burkay KUZUCU
ouzbekaykuzucu@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0001-3769-999X>

Yazı İşleri Müdürü / Managing Editor

Öğr. Gör. Dr. Adem Çetin
Türk İslam Sanatları Tarihi, Ankara Üniversitesi TÜRKİYE
ademcetin@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0001-9705-9823>

Editör / Editor

Prof. Dr. Yıldız KIZILABDULLAH
Din Eğitimi, Ankara Üniversitesi TÜRKİYE
ykizilabdullah@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-8625-7987>

Editör Yardımcıları / Editorial Assistants

Doç. Dr. Fatma ÇAPCIOĞLU
Din Eğitimi, Ankara Üniversitesi TÜRKİYE
fcapci@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-8315-6144>

Doç. Dr. Şahin KIZILABDULLAH
Dinler Tarihi, Ankara Üniversitesi TÜRKİYE
sahinkizilabdullah@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-6848-0755>

Prof. Dr. Rabiye ÇETİN
Kelam, Ankara Üniversitesi TÜRKİYE
rcetin@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-4706-0022>

Sosyal Medya ve Web Editörleri/ Social Media & Web Editors

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Mustafa ERKAL
Dinler Tarihi, Bağımsız Araştırmacı TÜRKİYE
mferkal40@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1636-2463>

Alan Editörleri / Field Editors

Prof. Dr. Bekir TATLI
Hadis, Kırgızistan Türkiye Manas
Üniversitesi KIRGIZİSTAN
bekir.tatli@hbv.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-9948-6148>

Doç. Dr. Ayşe ERSAY YÜKSEL
Türk İslam Sanatları Tarihi, Ankara
Üniversitesi TÜRKİYE
ayyüksel@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-0314-6182>

Prof. Dr. Halide ASLAN
İslam Tarihi, Ankara Üniversitesi
TÜRKİYE
haslan@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-3143-1490>

Doç. Dr. Hatice Merve ÇALIŞKAN BAŞER
Tefsir, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
TÜRKİYE
hmerve.baser@ikcu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-0877-7757>

Doç. Dr. İbrahim AKSU
İslam Felsefesi, Erzincan Binali Yıldırım
Üniversitesi TÜRKİYE
ibrahim.aksu@erzincan.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-7172-4204>

Dr. Öğr. Üyesi Hatice ALTUNDAL ERKMEN
Din Psikolojisi, Erzincan Binali Yıldırım
Üniversitesi TÜRKİYE
hatice.altundal@erzincan.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-0470-4465>

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Mustafa ERKAL
Dinler Tarihi, Bağımsız Araştırmacı
TÜRKİYE
mferkal40@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-1636-2463>

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Davut COŞTU
Din Sosyolojisi, Erzincan Binali Yıldırım
Üniversitesi TÜRKİYE
mehmet.costu@erzincan.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0001-6139-8567>

Dr. Öğr. Üyesi Tuğba GÜNAL
Kelam, Ankara Üniversitesi TÜRKİYE
tgunal@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-0949-8565>

Dil Editörleri / Language Editors

Dr. Öğr. Üyesi Vahdeddin ŞİMŞEK
Din Eğitimi, Kırıkkale Üniversitesi
TÜRKİYE
v.simsek@kku.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-3973-850X>

Doç. Dr. Hasan Sözen (Almanca)
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
TÜRKİYE
hasan.sozen@asbu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-3141-2994>

Doç. Dr. Duran EKİZER (Arapça)
Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi
TÜRKİYE
duranekizer@kmu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-7947-8618>

Doç. Dr. Kubat Ali Topçubay (Rusça)
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
TÜRKİYE
kubatali.topcubay@gop.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0001-9326-5988>

Yayın Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Cemal TOSUN
Din Eğitimi, Ankara Üniversitesi TÜRKİYE
tosun@divinity.ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-9941-4769>

Prof. Dr. Recai DOĞAN
Din Bilimleri Bölümü, Kırgızistan Türkiye
Manas Üniversitesi KIRGIZİSTAN
rdoğan@divinity.ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0001-9668-4563>

Prof. Dr. Ahmet Hikmet EROĞLU
Dinler Tarihi, Ankara Üniversitesi
TÜRKİYE
eroglu@divinity.ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-2642-3154>

Prof. Dr. Tuğrul YÜRÜK
Din Eğitimi, Çukurova Üniversitesi Adana
TÜRKİYE
tyuruk@cu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-2476-0720>

Prof. Dr. Durmuş ARIK
Dinler Tarihi, Ankara Üniversitesi
TÜRKİYE
darik@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-8544-0608>

Prof. Dr. Yusuf GÖKALP
İslam Mezhepleri Tarihi, Çukurova
Üniversitesi TÜRKİYE
ygokalp@cu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0001-7895-1939>

Prof. Dr. Yıldız KIZILABDULLAH
Din Eğitimi, Ankara Üniversitesi TÜRKİYE
ykizilabdullah@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-8625-7987>

Prof. Dr. Abdulkadir DÜNDAR
Türk İslam Sanatları Tarihi, Yozgat Bozok
Üniversitesi TÜRKİYE
abdulkadir.dundar@bozok.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-2713-6675>

Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU
Din Sosyolojisi, Ankara Üniversitesi
TÜRKİYE
ihsanapcioglu@yahoo.com
<https://orcid.org/0000-0003-4796-5232>

Doç. Dr. Cemil KUTLUTÜRK
Dinler Tarihi, Maulana Azad National
Urdu University HİNDİSTAN
ckutluturk@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-1946-8685>

Doç. Dr. Şahin KIZILABDULLAH
Dinler Tarihi, Ankara Üniversitesi
TÜRKİYE
skizilabdullah@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-6848-0755>

Doç. Dr. Sayfulla BAZARKULOV
Din Eğitimi, Osh State University
KIRGIZİSTAN
sbazarkulov@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-3902-9938>

Doç. Dr. Fatma ÇAPCIOĞLU
Din Eğitimi, Ankara Üniversitesi TÜRKİYE
fcapci@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-8315-6144>

Doç. Dr. Nail KARAGÖZ
İslam Bilimleri Bölümü, Kırgızistan
Türkiye Manas Üniversitesi KIRGIZİSTAN
nail.karagoz@manas.edu.kg
<https://orcid.org/0000-0001-6409-6513>

Doç. Dr. Aygül DÜZENLİ
İslam Tarihi, Çukurova Üniversitesi
TÜRKİYE
aguulduzenli@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5471-2690>

Dr. Öğr. Üyesi Fatıma ÇAVIŞ
Kirchliche Pädagogische Hochschule
AVUSTURYA
fatima.cavis@kphvie.ac.at
<https://orcid.org/0009-0008-0120-8969>

Dr. Öğr. Üyesi Vahdeddin ŞİMŞEK
Din Eğitimi, Kırıkkale Üniversitesi
TÜRKİYE
v.simsek@kku.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-3973-850X>

Dr. Eva Jenny Korneck
Din Eğitimi, Karlsruhe University Of
Education ALMANYA
eva.jenny.korneck@ph-karlsruhe.de
<https://orcid.org/0009-0006-4111-5471>

Doç. Dr. Charidimos Koutris
Dinler Tarihi, Aristotle University of
Thessaloniki YUNANİSTAN
koutrisx@theo.auth.gr
<https://orcid.org/0000-0003-1011-2148>

Dr. Nurgül ÇELEBİ
Dinler Tarihi, Eötvös Lorand University
MACARİSTAN
nurgul.clb@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-8011-0132>

Dr. Betül KARAKOÇ KAFKAS
Din Eğitimi, Goethe University
ALMANYA
karakoc@em.uni-frankfurt.de
<https://orcid.org/0009-0008-5412-040X>

Dr. Oskonbai ZUURİDİNOV
Dini Araştırmalar Oş Devlet Üniversitesi
KIRGIZİSTAN
batken86@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0000-4903-0081>

Yayın Editörü / Publication Editor

Arş. Gör. Cihat EKİZ
Türk İslam Edebiyatı, Ankara Üniversitesi TÜRKİYE
ekizc@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-0642-2530>

Etik Editörü / Ethics Editor

Prof. Dr. Tuğrul YÜRÜK
Din Eğitimi, Çukurova Üniversitesi Adana TÜRKİYE
tyuruk@cu.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-2476-0720>

Kitap Kritiği Editörü / Book Reviews Editor

Prof. Dr. Rabiye ÇETİN
Kelam, Ankara Üniversitesi TÜRKİYE
rcetin@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-4706-0022>

Dizgi / Typesetting

Feyza YILDIRIM
Ebru TORUN

Yazım Editörleri / Writing Editors

Habibe Erva UÇAK
Din Eğitimi, Milli Eğitim Bakanlığı
TÜRKİYE
ervaucak55@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-4654-6741>
Arş. Gör. Samet TENGİZ
Türk Din Musikisi, Ankara Üniversitesi,
TÜRKİYE
stengiz@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-7922-1038>

Arş. Gör. Muhammed Enes AVCI
Din Eğitimi, Ankara Üniversitesi, TÜRKİYE
enesavci@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0009-0001-9324-2759>
Arş. Gör. Burak PEKCAN
Din Eğitimi, Düzce Üniversitesi, TÜRKİYE
burakpekcan@duzce.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0001-6395-8855>

Arş. Gör. Musa AKBULUT
Türk İslam Sanatları Tarihi, Ankara Hacı
Bayram Veli Üniversitesi, TÜRKİYE
musa.akbulut@hbv.edu.tr
<https://orcid.org/0009-0003-9342-0724>

Melike Uğurlu
Din Eğitimi, Bağımsız Araştırmacı
TÜRKİYE
melikeugurlu74@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0004-4398-6751>

Zeynep ÇETİN
Din Eğitimi, Milli Eğitim Bakanlığı
TÜRKİYE
zeynce@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0565-9093>

Arş. Gör. Yasin YILDIZ
İslam Hukuku, Ankara Üniversitesi
TÜRKİYE
yildizysn@ankara.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-9409-0478>

Şeyma HAN
Dinler Tarihi, Bağımsız Araştırmacı
TÜRKİYE
seymahanseyma@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0000-4275-5004>

Nisanur BAĞCI
Dinler Tarihi, Bağımsız Araştırmacı
TÜRKİYE
nisanur_bagc@hotmail.com
<https://orcid.org/0009-0001-9755-4733>

Baktiir PRATOV
Din Eğitimi, Bağımsız Araştırmacı
KIRGIZİSTAN
baktiyar07pratov@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-0093-7712>

İÇİNDEKİLER

1 • Eyüp ÖZTÜRK

Ahir Zamanın İzinde: Ahmed el-Berbîr'in Risalesinde Kıyamet ve Mehdî /
Araştırma Makalesi

In Pursuit of the End Times: Apocalypse and the Mahdî in Ahmed al-Barbîr's Treatise / Research Article

35 • Selman YILMAZ / Sıdıka AKBULUT

The Effects of Spirituality and Religion on Job Satisfaction: A Qualitative Study on Industrial
Environments/ Research Article

Maneviyat ve Dinin İş Tatmini Üzerinde Etkisi: Endüstriyel Ortamlar Üzerine Nitel Bir İnceleme /Araştırma Makalesi

75 • Adem EVMEŞ

Şehrezûrî'de Burhân Sanatı / Araştırma Makalesi

The Art of Demonstration (Burhân) in Shahrazûrî / Research Article

107 • Muhammed TOSUN

Psikolojik Sağlamlığın Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinde Dinî Yönelimin Aracı Rolü
/Araştırma Makalesi

*The Mediating Role of Religious Orientation in the Relationship Between Psychological Resilience and
Life Satisfaction / Research Article*

141 • Arzu YILDIZ AYDIN

Varña'dan Hiyerarşi'ye: Modern Dünya Düzeninde Dalitler /Araştırma Makalesi

From Varña to Hierarchy: Dalits in the Modern World Order / Research Article

177 • Hakan COŞAR / Süleyman DÖNMEZ

Nazariyat ve Cihetleri: Yalçın Koç'un Felsefe Eleştirisi Bağlamında Bir Çözümleme /Araştırma Makalesi

Nazariyat And Its Aspects: An Analysis In The Context Of Yalçın Koç's Critique Of Philosophy / Research Article

205 • Bahar KOCA

Fârâbî'de Faal Aklın Siyasal Fonksiyonu ve Meşruiyetin Ontolojik Temeli /Araştırma Makalesi

*The Political Function of the Active Intellect in al-Fârâbî and the Ontological
Foundations of Legitimacy / Research Article*

229 • Mustafa Said DİLEK

Dinî Güfte Mecmuaları Alanını İnşa Etmeye Dönük Bir Çaba: Tasnif ve İsimlendirme /Araştırma Makalesi

An Effort to Build of Religious Lyrics Collections: Classification and Naming / Research Article

257 • Mehmet YAŞAR

İbn Kesîr Örneğinde Mekkî ve Medenî Tasnifinin Tefsirdeki Yönlendirici İşlevi /Araştırma Makalesi

The Guiding Function of the Meccan-Medinan Distinction in Tafsir: The Case of Ibn Kathir /Research Article

295 • Gülcan ABBASOĞULLARI

Nâbî'nin "Bu" Redifli Naatine Bayburtlu Şevket Bilâlî'nin Naziresi /Araştırma Makalesi

To Nâbî's Naat With "Bu" Redif Nazire Written By Bayburtlu Şevket Bilâlî / Research Article

325 • Tuğba ALTUNCU

Suriye Merkezli Dinî Yayınlarda Hadis/ Sünnet Perspektifi: et-Temeddünü'l-İslâmî Örneği
/ Araştırma Makalesi

The Perspective on Hadith and Sunnah in Religious Publications Based in Syria: The Case of al-Tamaddun al-Islami
/ Research Article

361 • Fatmanur KALAN

Fâtımîler ile Endülüs Emevîlerinin Mücadelesinde Benî Hamdûn Ailesi / Araştırma Makalesi
The Banū Hamdūn Family in the Struggle between Fātimids and Umayyads of al-Andalus / Research Article

395 • Abdulkadir DÜNDAR / Hatice Kübra AYDIN

Bursa Çamlıca ve Kabulbaba Köylerindeki Bektaşî Mezar Taşları / Araştırma Makalesi
Bektashi Gravestones in Camlica and Kabulbaba Villages of Bursa / Research Article

431 • Muhammed Cihat ORUÇ

Erken Dönem İslam Tarihinde Mehdîlik: Tarihsel Tipolojiler Üzerinden Bir Analiz / Araştırma Makalesi
Mahdism in Early Islamic History: An Analysis Through Historical Typologies / Research Article

461 • Soner ERCAN

Uluslararası Literatürde Bağımlılık ve Maneviyat Araştırmalarının Bibliyometrik Analizi
/ Araştırma Makalesi
Bibliometric Analysis of Addiction and Spirituality Research in International Literature / Research Article

499 • Metehan AYDIN

İsten: Hıristiyanlık Öncesi Macarlarda Tanrı'nın Doğası ve Yapısı / Araştırma Makalesi
Isten: The Nature and Structure of God among the pre-Christian Hungarians / Research Article

537 • Fatma BAYNAL / Rûmeysa BİÇER

Gençlerde Umutsuzluk ile Yaşamın Anlamı Arasındaki İlişkide Dindarlığın Rolü / Araştırma Makalesi
The Role of Religiosity in the Relationship Between Hopelessness and Meaning in Life Among Young Adults /
Research Article

585 • Abdullah ZORBACI

İhvân-ı Safâ Risâlelerinde Biyolojik Açıdan Tekâmül / Araştırma Makalesi
In the Epistles of Ikhwân al-Şafâ' Biological Evolution / Research Article

Editör'den...

Dini Araştırmalar Dergisinin değerli okurları,

69. sayımız ile yeniden sizlerle buluşmanın haklı gurur ve mutluluğunu yaşıyoruz. Toplam on sekiz telif çalışmaya yer verdiğimiz oldukça kapsamlı olan bu sayımızda Din Eęitiminden, İslam Tarihine, Din Sosyolojisinden Türk İslam Edebiyatına, Tefsirden İslam Felsefesine pek çok alana dair özgün ve yeni çalışma yer almaktadır.

Bu sayımızın ilk makalesi “Ahir Zamanın İzinde: Ahmed el-Berbîr'in Risalesinde Kıyamet ve Mehdî” Eyüp Öztürk'ün kaleminden çıkmıştır. Öztürk, Osmanlı coğrafyasında yaşanan siyasi krizler, toplumsal çözümler ve doğal afetlerin halkın zihin dünyasında kıyamet sürecine dair beklentileri nasıl etkilediğini, Berbîr'in risalesinde yer alan temsiller ve kehanetler üzerinden değerlendirmektedir. Selman Yılmaz'a ait “The Effects of Spirituality and Religion on Job Satisfaction: A Qualitative Study on Industrial Environments” adlı çalışmada Türkiye'de endüstriyel üretim sektörlerinde çalışan bireylerin iş deneyimleri üzerinde maneviyatın ve dinin etkilerini incelenmektedir. “Şehrezûrî'de Burhan Sanatı”, Adem Evmeş tarafından kaleme alınmış olup 13. yüzyıl İslam filozoflarından Şemseddin Şehrezûrî'nin (öl. 687/1288'den sonra) burhan sanatına ilişkin görüşlerine odaklanmaktadır. Muhammed Tosun tarafından kaleme alınan “Psikolojik Sağlamlığın Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkisinde Dinî Yönelimin Aracı Rolü” adlı çalışma, bireylerin psikolojik iyi oluşlarını etkileyen temel değişkenleri anlamaya yönelik olarak psikolojik sağlamlık, yaşam doyumu ve dinî yönelim arasındaki ilişkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Arzu Yıldız Aydın tarafından kaleme alınan “Varna'dan Hiyerarşiyeye; Modern Dünya Düzeninde Dalitler” başlıklı çalışma, Hinduizm'in temel inanç sistemlerinden biri olan varna kavramının, sadece dini bir prensip olmanın ötesine geçerek Hint toplumunun sosyal yapısını nasıl biçimlendirdiğini, zamanla bu yapının kalıcı bir toplumsal hiyerarşiyeye nasıl dönüştüğünü analiz etmektedir. “Nazariyat ve Cihetleri: Yalçın Koç'un Felsefe Eleştirisi Bağlamında Bir Çözümleme” isimli makale Hakan Coşar ve Süleyman Dönmez'e ait olup nazariyatın etimolojik ve tarihsel arka planı; “hak” ile “hakikat” ayrımı; nefsin idrak, muhayyile ve hafıza yetileriyle ilişkisi; “keşfi-inşâ” mantığı ve Koç'un meşhur “dört cihet” (bu-bu, bu-o, o-bu, o-o) tasnifi konularını içermektedir. “Fârâbî'de Faal Aklın Siyasal Fonksiyonu ve Meşruiyetin Ontolojik Temeli” adlı çalışma Bahar Koca'ya aittir. Çalışma, faal aklın siyasal fonksiyonunu merkezine almakta;

metafizik boyutunu göz ardı etmeksizin, siyaset teorisindeki işlevini görünür kılmayı amaçlamaktadır. Mustafa Said Dilek tarafından kaleme alınan “Dinî Güfte Mecmuaları Alanını İnşa Etmeye Dönük Bir Çaba: Tasnif ve İsimlendirme” adlı çalışmada güfte mecmualarını işlevsel bir veri kaynağına dönüştürebilmek amacıyla tarihsel müzikoloji ve arşiv taraması yöntemleriyle iki yüzden fazla dinî güfte mecmuası incelenmiş ve her bir esere tam bir kimlik kazandıran yedi eksenli bir tasnif modeli geliştirilmiştir. “İbn Kesîr Örneğinde Mekkî-Medenî Ayrımının Tefsirdeki Yönlendirici İşlevi” adlı çalışma Mehmet Yaşar’ın kaleminden çıkmıştır. Yaşar, İbn Kesîr’in Mekkî-Medenî ayrımına dair tespitlerine ulaşmayı, İbn Kesîr’in bakış açısından hareketle söz konusu meselenin âyetlerin tefsiri üzerindeki etkisini, pratik örnekler üzerinden ortaya koymayı amaçlamaktadır. “Nâbî’nin “Bu” Redifli Naatine Bayburtlu Şevket Naziresi” adlı çalışma Gülcan Abbasoğulları’na aittir. Çalışmada Nâbî’nin Naati ile Bilâlî’nin naziresi çeşitli açılardan karşılaştırılmaktadır. “Suriye Merkezli Dinî Yayınlarda Hadis/ Sünnet Perspektifi: et-Temeddünü’l-İslâmî Örneği” adlı çalışma Tuğba Altuncu tarafından kaleme alınmıştır. Çalışma en temelde, et-Temeddünü’l-İslâmî dergisinde yer alan hadis ve sünnet temalı yazıları içerik bakımından inceleyerek, derginin anlayışını ortaya koymayı hedeflemektedir. Fatmanur Kalan tarafından yazılan “Fâtımîler ile Endülüs Emevîlerinin Mücadelesinde Benî Hamdûn Ailesi” adlı makale, adından da anlaşılacağı üzere 4./10. yüzyılda Şîî-İsmâîlî Fâtımîler (297-567/909-1171) ile Sünnî Endülüs Emevîleri (138-422/756-1031) arasında gelişen siyasi, askerî ve mezhebî mücadelede Yemen asıllı Benî Hamdûn ailesinin rolüne odaklanmaktadır. Abdülkadir Dünder ve Hatice Kübra Aydın tarafından kaleme alınan “Bursa Çamlıca ve Kabulbaba Köylerindeki Bektaşî Mezar Taşları” başlıklı makale, Bursa ili Mustafakemalpaşa ilçesine bağlı Çamlıca ve Kabulbaba köylerinde yer alan Veli Dede ve Kabul Baba türbelerinin hazirelerinde bulunan Osmanlı dönemine ait sekiz adet mezar taşını detaylı bir biçimde incelemektedir. “Erken Dönem İslam Tarihinde Mehdîlik: Tarihsel Tipolojiler Üzerinden Bir Analiz” adlı çalışma Muhammed Cihat Oruç’a aittir. Çalışma, erken dönem İslam tarihinde “mehdî” kavramının çoğunlukla politik ve toplumsal bağlamlardaki işlevini tahlil ederek siyasî bir meşruiyet aracı olarak nasıl şekillendiğini incelemektedir. Soner Ercan tarafından yazılan “Uluslararası Literatürde Bağımlılık ve Maneviyat Araştırmalarının Bibliyometrik Analizi” adlı makale “bağımlılık” ve “maneviyyat” anahtar kelimelerini kapsayan araştırmaların eğilimleri, odak noktaları, iki anahtar kelimenin diğer anahtar kelimeler ile ilişkisi ve yıllara göre değişimi, araştırma yöntemleri, bağımlılık türleri ve program modellerinin

tespit edilmesi konularına odaklanmaktadır. “İsten: Hıristiyanlık Öncesi Macarlarda Tanrı'nın Doğası ve Yapısı” adlı çalışma Metehan Aydın'ın kaleminden çıkmıştır. Aydın bu çalışmada Hıristiyanlık öncesi Macar inanç sisteminde tanrısallığın doğasını ve özellikle İsten kavramının kökenlerini tarihsel, dilbilimsel ve mitolojik bağlamlarda incelemektedir. “Gençlerde Gelecek Kaygısı ve Hayatın Anlamı İlişkisinde Dindarlığın Rolünün İncelenmesi” başlıklı makale Fatma Baynal ve Rümeyya Biçer tarafından kaleme alınmıştır. Çalışma, Türkiye’de 15–24 yaş aralığındaki gençlerde dindarlığın umutsuzluk ve yaşamın anlamı ile nasıl ve hangi yönde ilişkili olduğunu incelemeyi amaçlamaktadır. Abdullah Zorbacı’ya ait “İhvân-ı Safâ Risâlelerinde Biyolojik Açıdan Tekâmül” adlı makale adından da anlaşılacağı üzere İhvân-ı Safâ'nın düşüncelerini yalnızca ahlâkî ve felsefî yönlerden değil, aynı zamanda erken dönem evrimsel biyolojiye dair öncü yorumların bulunup bulunmadığı kavramsal benzerlikler ve düşünce tarihindeki yeri açısından incelemektedir.

Bu vesile ile yazarlarımıza, hakemlerimize ve dergimizin bu sayısında görev alan tüm çalışma arkadaşlarıma öz verili çalışmalarından ötürü teşekkürü bir borç bilirim. Bilim dünyasına bir nebze de olsa katkıda bulunmuş olmanın verdiği huzurla 69. Sayımızı istifadenize sunar, yazı, eleştiri ve atıflar ile desteklerinizi beklerim.

Dini Araştırmalar Dergisi Editörü

Prof. Dr. Yıldız KIZILABDULLAH